



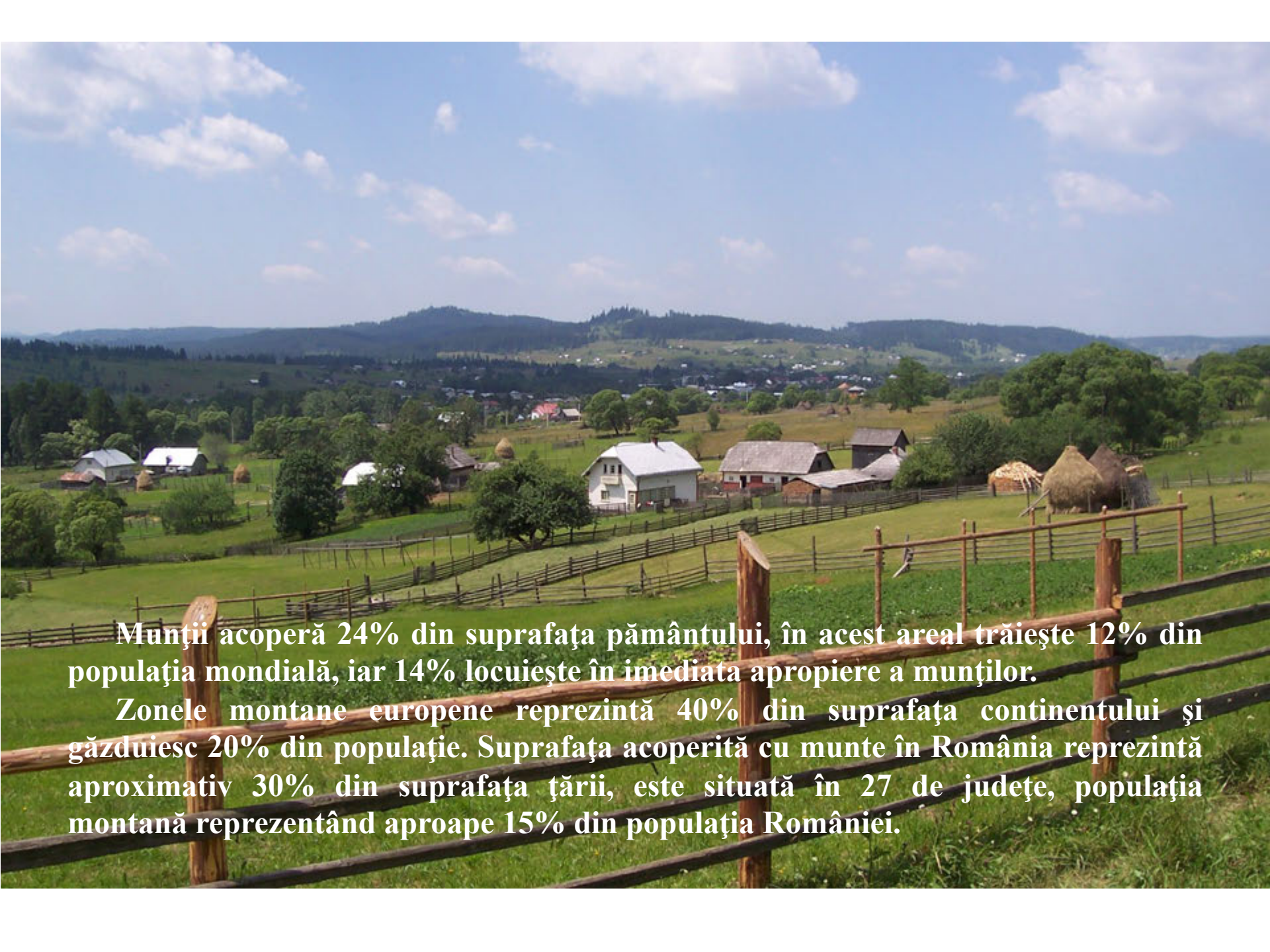
Dezvoltarea durabilă a zonei montane din România. Realități și perspective

Dr. ing. Dănuț Ungureanu
Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale – Agenția Zonei Montane

MOTIVAȚIE:

- Prezentarea situației actuale
- Existența unui SCOP COMUN: Dezvoltarea durabilă a comunităților montane
- Identificarea instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale cu activități/preocupări în dezvoltarea zonelor montane
- Colaborări și parteneriate
- Elaborare strategii de dezvoltare (cu actorii implicați)
- Priorități





Munții acoperă 24% din suprafața pământului, în acest areal trăiește 12% din populația mondială, iar 14% locuiește în imediata apropiere a munților.

Zonele montane europene reprezintă 40% din suprafața continentului și găzduiesc 20% din populație. Suprafața acoperită cu munte în România reprezintă aproximativ 30% din suprafața țării, este situată în 27 de județe, populația montană reprezentând aproape 15% din populația României.

1.
Cadrul General
Situția actuală
Realități

Zona montană

ROMÂNIA



- Suprafață totală = 71.381,48 km² (**29,94%** RO)
- 658 Unități Administrativ Teritoriale (**20%** RO)
- Populația din Zona Montană = 3,354,041 (**24,92 %** RO)

Unitati administrativ-teritoriale
(SIRLITA 07.2006)

- Romania (NUTS 1)
- Regiuni de dezvoltare (NUTS 2)
- Județe (NUTS 3)
- Comune (NUTS 4)

Zona montana defavorizata

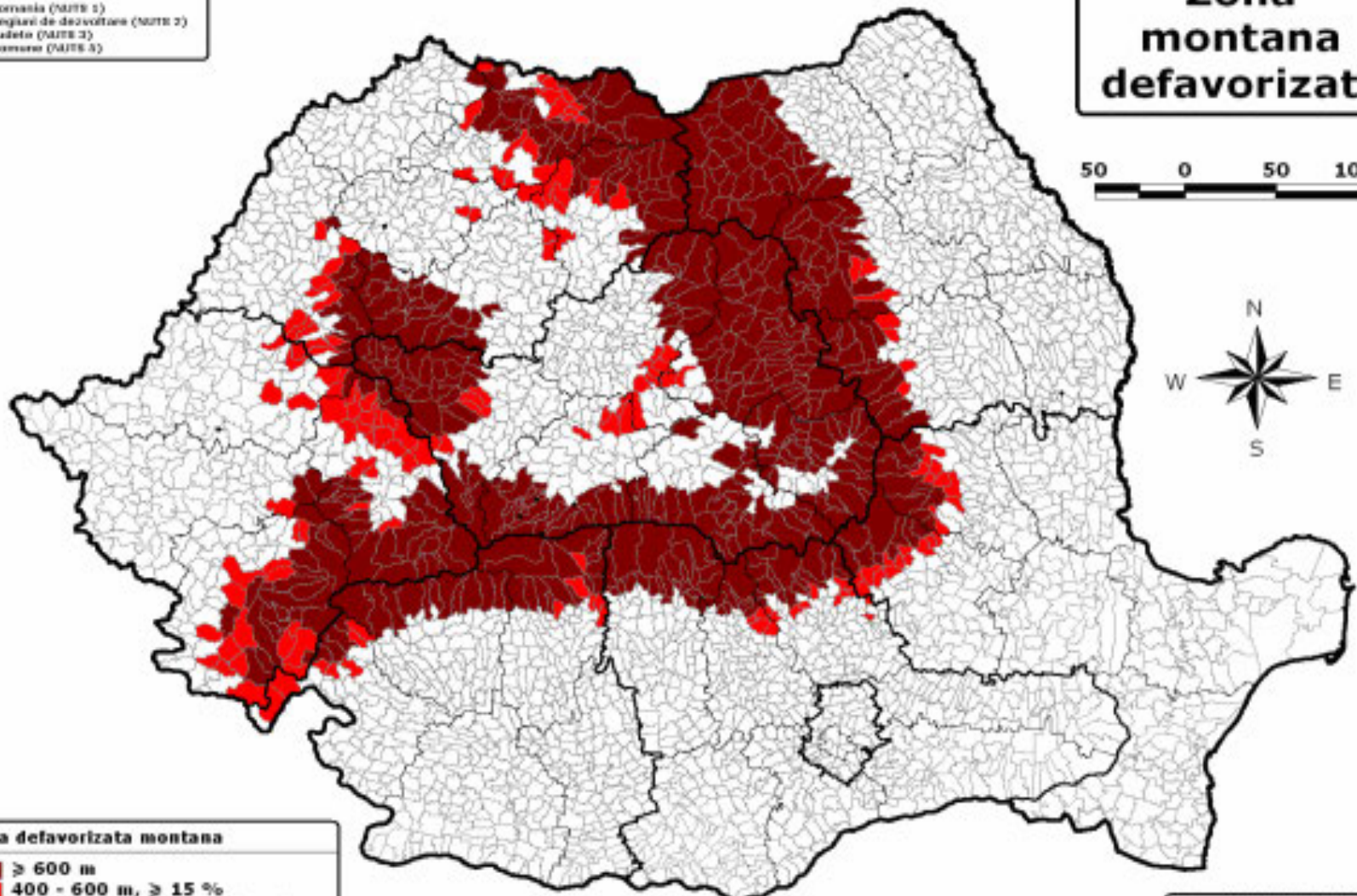
50 0 50 100Km



Zona defavorizata montana

- ≥ 600 m
- 400 - 600 m, ≥ 15 %
- non zona montana defavorizata

Sursa: MADR - DGDR - ANE PNDP
date furnicate de ICMA



Delimitarea zonelor montane defavorizate

Delimitarea zonelor montane defavorizate este realizată în baza **art. 18 din Regulamentul (CE) nr. 1257/1999** privind ajutorul acordat din Fondul European de Orientare și Garantare Agricolă (FEOGA) pentru dezvoltare rurală. Aceasta cuprinde:

- *unitățile administrativ-teritoriale situate la altitudini medii mai mari sau egale cu 600 m, limitele acestora fiind acelea ale blocurilor fizice (identificate în Sistemul Integrat de Administrare și Control) care aparțin de aceste UAT,*
- *unitățile administrativ-teritoriale situate la altitudini medii între 400 – 600 m și care au o pantă medie egală sau mai mare de 15%, limitele acestora fiind acelea ale blocurilor fizice (identificate în Sistemul Integrat de Administrare și Control) care aparțin de aceste UAT.*

Conform acestei delimitări, zona montană a României cuprinde 658 de UAT (NUTS 5) reprezentând 20% din numărul de UAT existent în România și o suprafață totală de 71 340 kmp, respectiv 30% din teritoriu (238 391 kmp).

Număr județe cu zonă montană	=	27
Număr localități montane	=	658
Populația (locuitori)	=	3.354.041
Număr de gospodării	=	954.922
Fond funciar (ha.)	=	6.911.600

Suprafața agricolă (ha.) = 2.900.000

Din care:

- Arabil – ha.	=	600.000
- Pășuni și fânețe – ha	=	2.200.000
- Livezi – ha.	=	50.700
- Vii – ha.	=	3.800

Efective de animale:

Din care:

- Bovine total – cap.	=	749.973
- Din care, vaci cu lapte – cap	=	415.861
- Ovine total – cap.	=	2.234.767
Din care, oi mulgătoare – cap.	=	1.506.004
- Caprine total – cap.	=	177.059

Situația actuală

- Pierderi masive ale locurilor de muncă din zona montană, mai ales în rural;
- Părăsirea definitivă și în număr alarmant de mare a activităților rurale (agricole și neagricole) de către tineretul din zona montană și migrația masivă înspre țări occidentale sau înspre urban;
- Accesul redus la formare profesională a tinerilor agricultori montani;
- Inexistența școlilor profesionale cu specific pentru activitățile montane și un număr foarte redus al grupurilor școlare de profil;
- Slaba informare a fermierilor cu privire la accesarea fondurilor;
- Existența unui număr mare de ferme slab modernizate.

Reprezentarea zonei montane la nivel județean, în funcție de numărul UAT ce se regăsesc în zona montană și suprafața acesteia este redată în diagramele de mai jos:

Diagrama 1

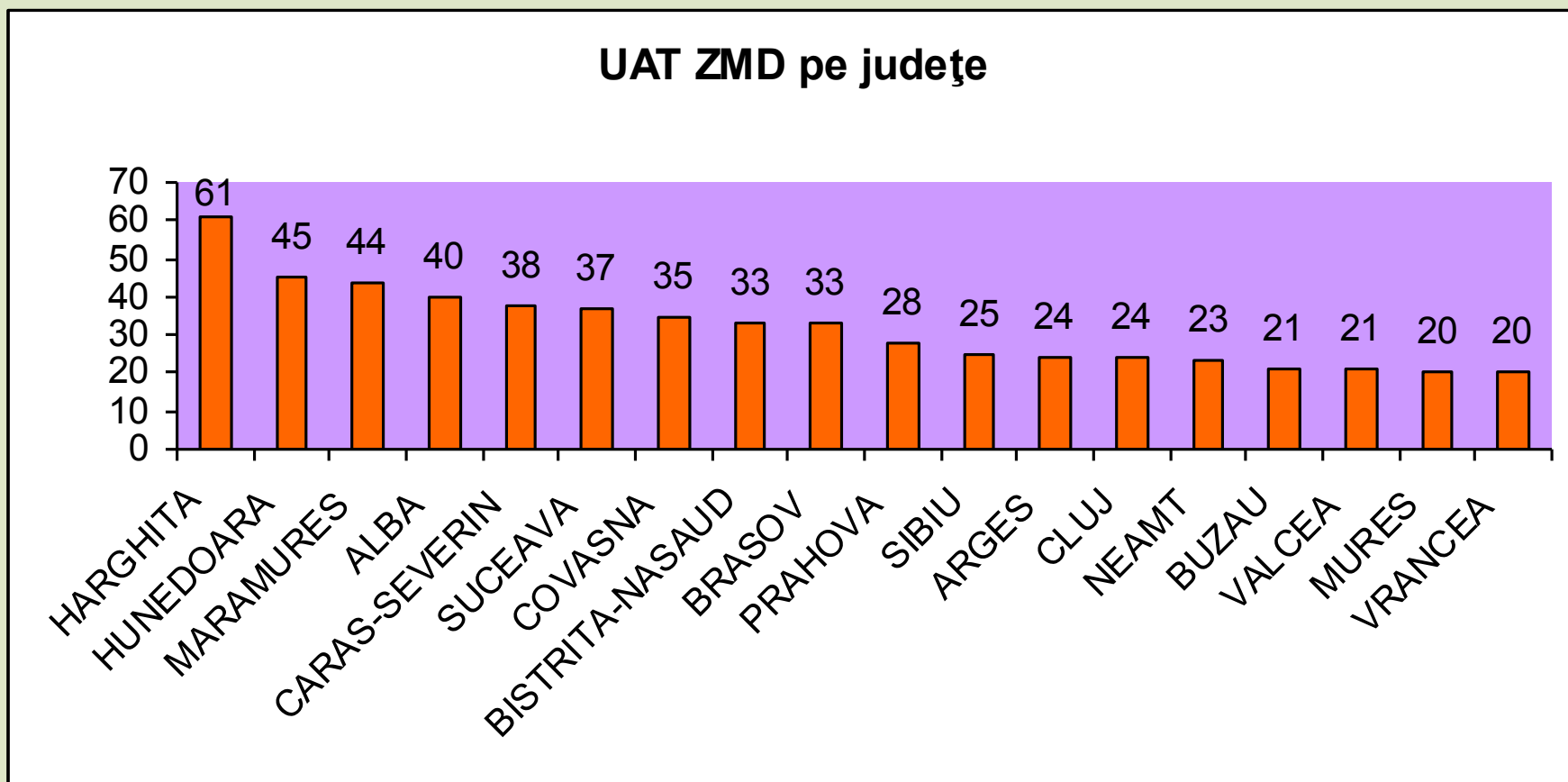


Diagrama 2

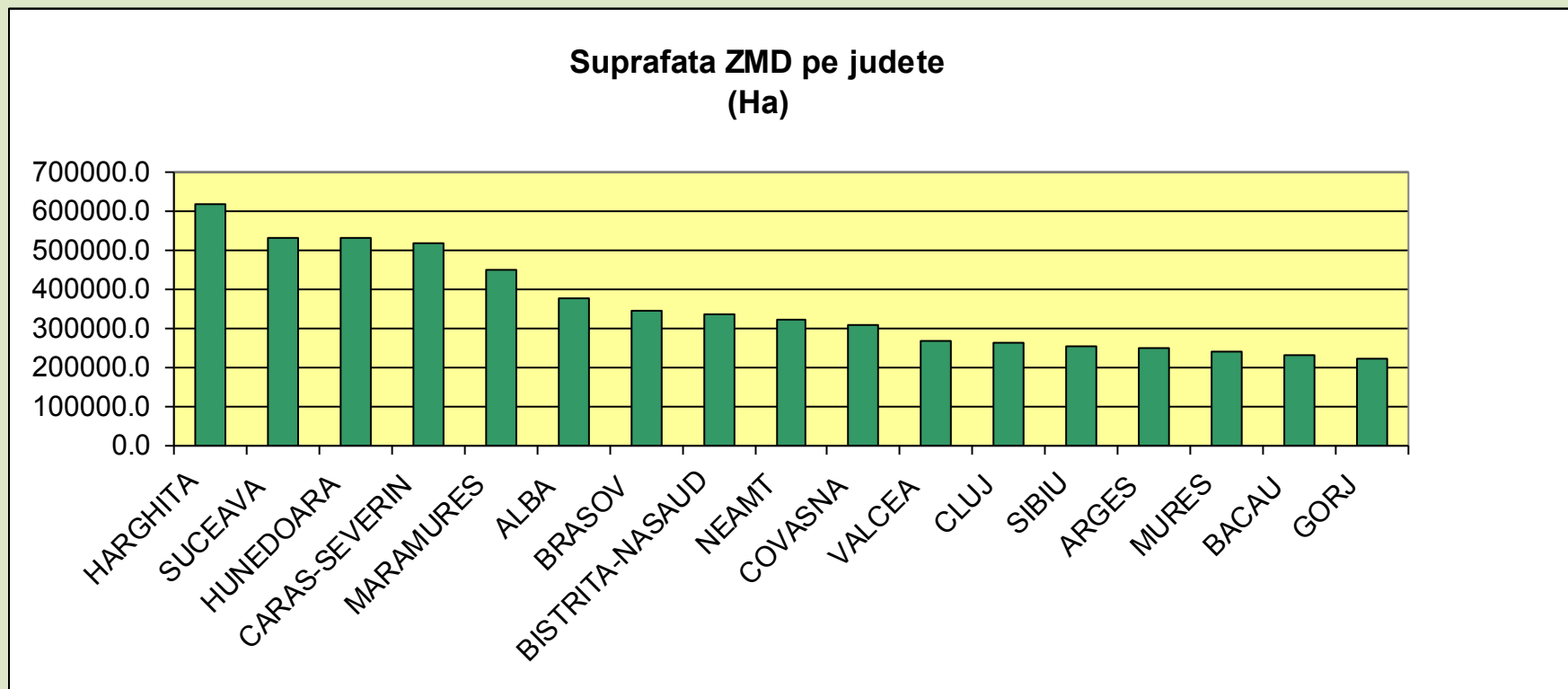


Diagrama 3

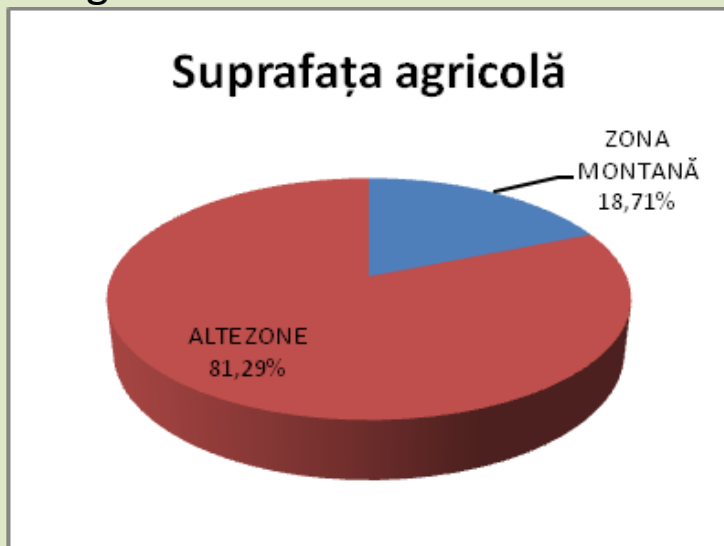


Diagrama 4



Diagrama 5



Diagrama 6

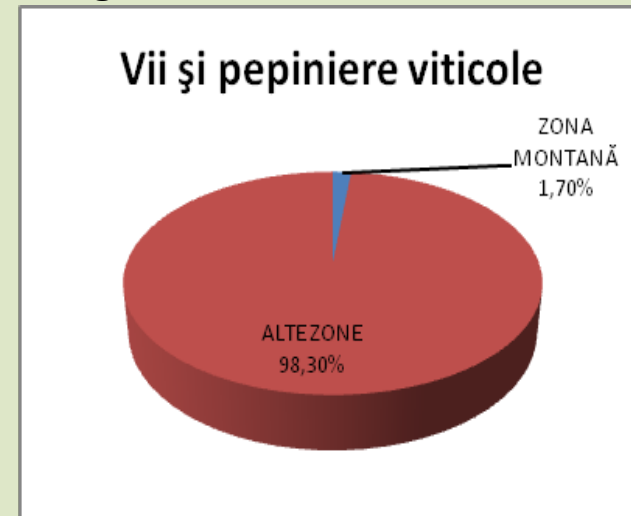


Diagrama 7

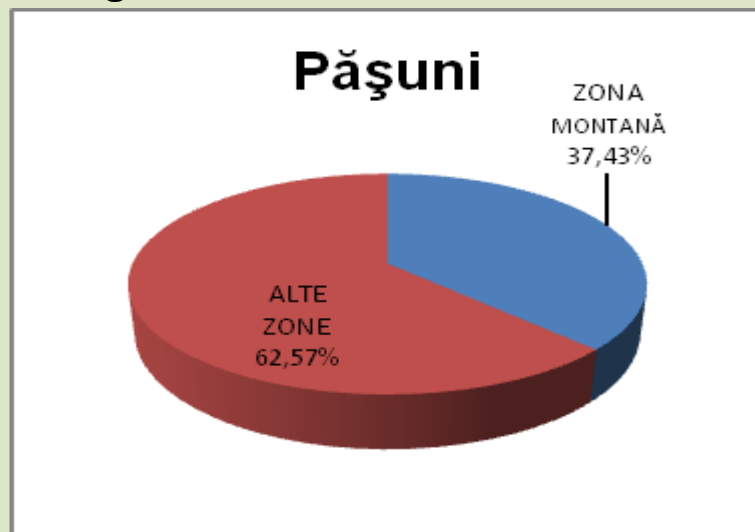
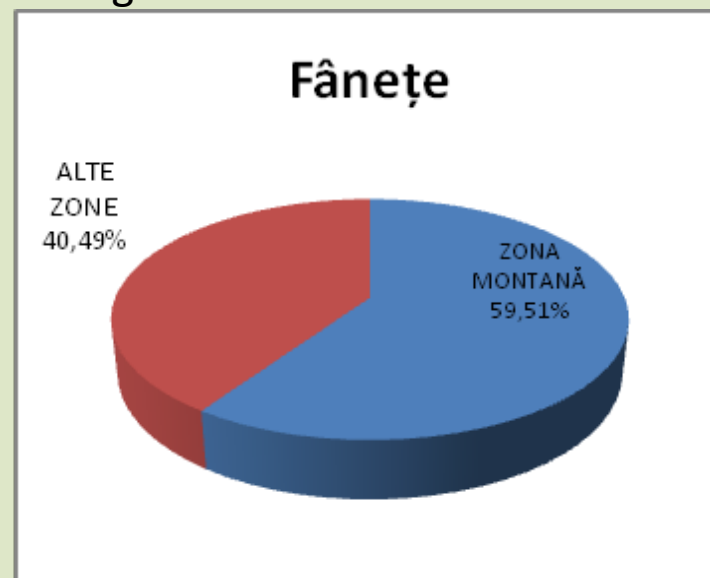


Diagrama 8



Situația terenurilor ocupate cu vegetație forestieră în zona montană

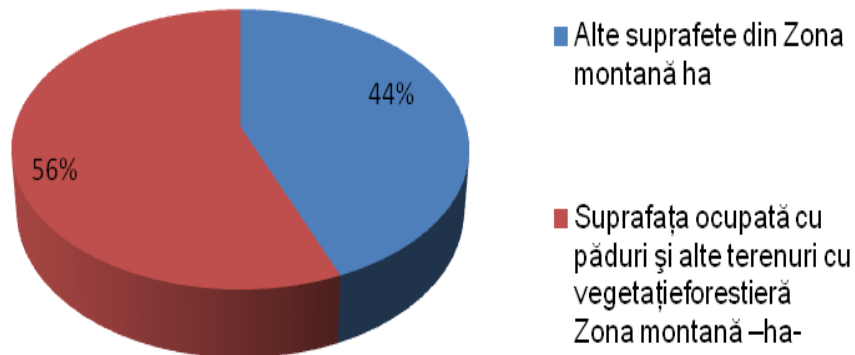
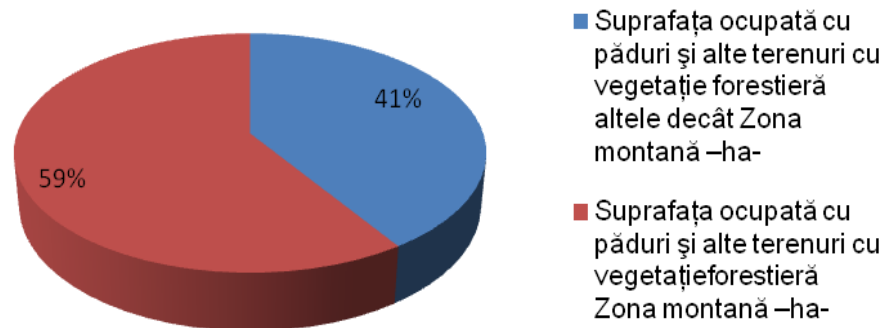


Diagrama 9

Diagrama 10

Ponderea pădurilor din zona montană

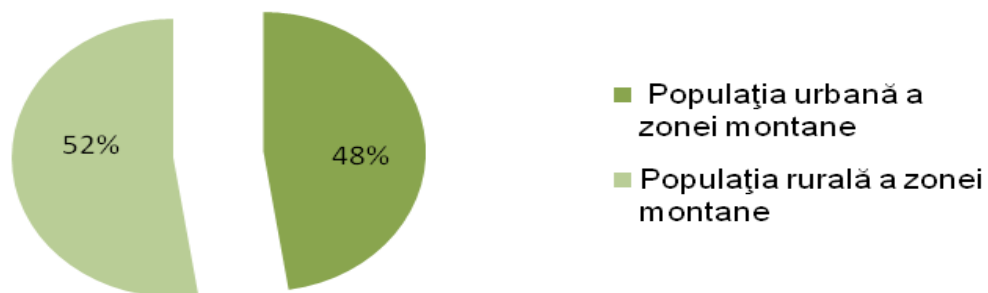


Reprezentarea populației montane la nivel județean rezultă din diagrama următoare:

Populația zonei montane pe județe
2016



Populația zonei montane-pe medii (%)



Populația rurală a zonei montane

Populația rurală a zonei montane reprezintă 52,47% din populația totală a zonei montane în timp ce populația rurală a României reprezintă 44,94% din totalul populației țării. Ponderea populației rurale în zonele defavorizate este de 51,55%

2.

Obiective & Realizări

Instituții/ organizații pentru
zona montană

□ Guvernamentale/ Publice

- Guvernul României (ex-Compartimentul Înaltului Reprezentant pentru Dezvoltare Durabilă. punct forte: 2 specialiști cu experiență în ZM.);
- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale;
- Agenția Zonei Montane (& Centrul de Formare și Inovație pentru Dezvoltare în Carpați – CEFIDEC) Vatra Dornei;
- Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (ex: în dezbateri - proiect pentru platforme de bălegar);
- Comitet Interministerial pentru Zona Montană;
- Grupurile de Acțiune Locală (GAL).

□ Cercetare/ Învățământ superior

- Institutul de Cercetare Dezvoltare pentru Montanologie Cristian – Sibiu;
- Academia de Științe Agricole și Silviculturale – Comisia de Montanologie;
- Institutul Național pentru Pajiști Brașov;
- Academia Română – INCE „Costin C. Kirițescu” Centrul de Economie Montană CE-MONT Vatra Dornei (proiect POSCCE – 2015. În organizare - Baza materială + cercetători);
- Facultăți - profil Montanologie la Universitățile de Științe Agricole (Iași, Cluj, Timișoara).



Agenția Zonei Montane (AZM) a fost înființată în conformitate cu prevederile Legii nr. 139/2014 privind unele măsuri pentru reorganizarea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) și H.G. nr. 1189 din 2014 privind organizarea și funcționarea Agenției Zonei Montane. Agenția își are sediul în municipiul Vatra Dornei, str. Runc nr. 26, județul Suceava și se află în directă subordonare a Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Principalul rol al Agenției Zonei Montane este acela de a **elabora și implementa strategia și politicile privind dezvoltarea și protecția zonelor montane din România**, zone marcate de specificitate, fragile ecologic și defavorizate economico-social din cauze naturale, care necesită o abordare specifică, precum și implementarea unor măsuri din cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, susținute financiar din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și bugetul de stat.

Implementarea Orientărilor strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a Carpaților (2014 – 2020). *Orientările strategice prezintă principalele direcții de urmat pentru asigurarea creșterii atractivității, dezvoltării și protecției durabile a zonei montane, prin punerea în valoare a resurselor, stabilizarea populației, menținerea identității culturale, creșterea puterii economice la nivel local și național, în condițiile păstrării echilibrului ecologic și protecției mediului natural, fiind o bază solidă pentru o evoluție favorabilă a comunităților montane.*



Sediul Agenției Zonei Montane – Vatra Dornei



Principalele direcții de acțiune ale Agenției Zonei Montane:

- Dezvoltarea și modernizarea gospodăriilor montane;
- Valorificarea superioară a resurselor montane, prin calitate și valoare adăugată;
- Ameliorarea infrastructurii montane și reabilitarea obiectivelor turistice;
- Învățământul agro-montan;
- Sprijinirea înființării de organizații profesionale ale agricultorilor din zona montană.

REALIZĂRI

- ❖ Monitorizarea implementării Orientărilor strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate (2014 – 2020);
- ❖ Alocare distinctă pentru zona montană prin PNDR 2014 – 2020;
- ❖ Adoptarea legislației pentru utilizarea mențiunii facultative de calitate „produs montan” (**HOTĂRÂRE nr. 506 din 20 iulie 2016** privind stabilirea cadrului instituțional și a unor măsuri pentru punerea în aplicare a [Regulamentului delegat \(UE\) nr. 665/2014](#) al Comisiei din 11 martie 2014 de completare a [Regulamentului \(UE\) nr. 1.151/2012](#) al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește condițiile de utilizare a mențiunii de calitate facultative "produs montan");
- ❖ Implicarea reprezentanților asociațiilor/ specialiștilor montani în Comitete de monitorizare și GLT din Ministerul Agriculturii;
- ❖ Deschiderea MADR la proiecte destinate zonei montane (ex: implicare DGDR – RNDR);
- ❖ Identificarea Atribuțiilor pentru Direcțiile Agricole Județene (ZM);
- ❖ Formare profesională pentru fermieri ce dețin angajamente pe Măsura 10 AGRO-MEDIU ȘI CLIMĂ – în zona montană;
- ❖ Informare și consultanță pentru fermieri din zona de munte;
- ❖ Participare la întâlniri cu fermierii și Informare în județele Alba, Cluj, Maramureș, Suceava, Neamț și Bistrița-Năsăud.

COMPETENȚE/ RESURSE UMANE

- ❖ Cabinet ministru: Consilier personal
- ❖ Existența unui număr de 7 consilieri în structura DGDR AM PNDR, cu experiență în economia/ dezvoltarea montană proveniți de la CEFIDEC/ AZM: LEADER și investiții nonagricole (1), Măsuri de mediu, climă (1), Măsuri de investiții (1), Formare profesională (3), RNDR (1). Specialiști la nivelul județelor - CDRJ (2)
- ❖ Existența unei persoane angajate al AZM, cu sediul permanent în MADR

Direcții de cercetare:

- Studierea specificității economiei gospodăriilor montane și a paletii externalităților pozitive generatoare de noi locuri de muncă și stabilitate socială în intramontan;
- Studii de marketing și managementul calității produselor montane agroalimentare;
- Studii de gradientică montană, influențele economice și diferențierile zonale;
- Studierea economiei resurselor montane neagricole și energetice regenerabile;
- Studii privind legislația montană, strategii și politici comparate, la nivel internațional;
- Studii asupra efectelor economico-sociale ale schimbărilor climatice în zonele montane, mutațiile și prevenției;
- Crearea unei Bănci de Date – Montane informatizate și elaborarea de prognoze economico-sociale pe termen mediu și îndelungat pe masivi/regiuni montane;
- Studierea tradițiilor montane agro-silvo-pastorale și cultural-spirituale, cu valoare perenă și a modalităților de conservare a identității comunităților montane;
- Studii socio-psihologice asupra populațiilor montane – a manifestărilor de conservatorism față de nou, metode de atenuare și diferențieri regionale;
- Studierea formelor asociative, cooperatiste, exersate în zonele montane românești și europene, cu valoare de multiplicare în Carpații României, în perspectivă;
- Elaborarea unor principii, concepte, scenarii, de strategii și politici destinate protecției și dezvoltării economico-sociale durabile a spațiului montan, cu diferențele date de specificitatea geo-climatică, economică și tradițională;
- Elaborarea unor criterii științifice, economico-sociale și naturale, pentru diferențierea gradului de defavorizare a așezărilor montane, cu scopul aplicării în viitor a unor politici de susținere, diferențiate;
- Contribuții pentru edificarea, realizarea, ameliorarea unui sistem educațional adaptat specificității agro-silvo-economice și de mediu montan – la toate nivelele educaționale;
- Inventarierea și selectarea elementelor de know-how economic durabil, de succes, de la nivel U.E. și mondial și selectarea unor oferte de transfer spre arealul montan românesc;



Centrul de Economie Montană - CEMONT Vatra Dornei

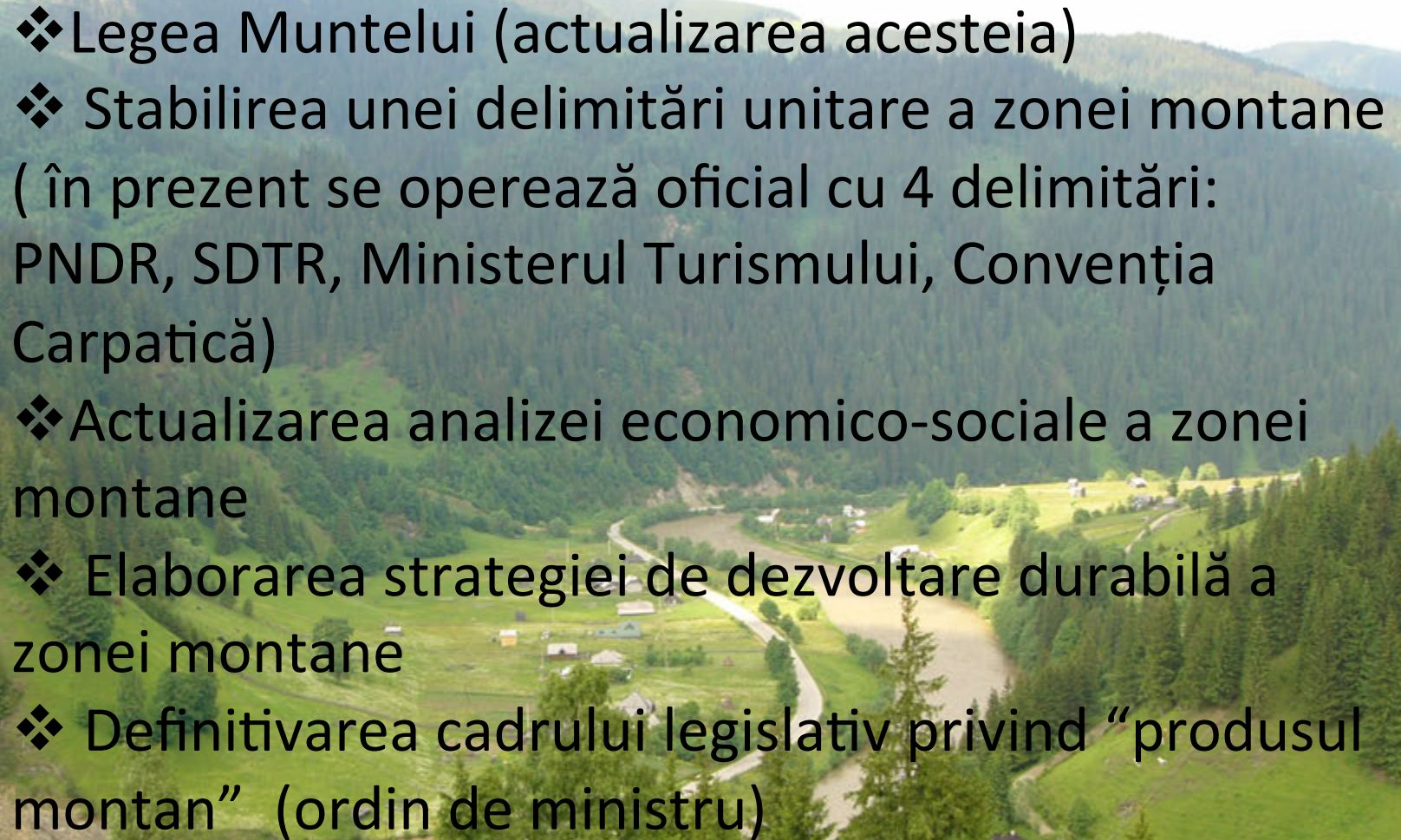
ONG-uri cu preocupări pentru zona montană

- Federația Agricultorilor de Munte – „Dorna” Vatra – Dornei (1995);
- Asociația Națională pentru dezvoltare Rurală Montană – „Romontana” (2000);
- Forumul Montan din Romania (2002);
- Asociația AGROM-RO Sângiorgiu de Mureș;
- Alte asociații de nivel local/ regional.

3.

Perspective

Priorități

- 
- A scenic view of a mountain valley. In the foreground, there are green hills with some evergreen trees. A river flows through the middle of the valley, curving to the right. On the left bank of the river, there is a small village with several houses and a church. The background shows more green hills and mountains under a clear sky.
- ❖ Legea Muntelui (actualizarea acesteia)
 - ❖ Stabilirea unei delimitări unitare a zonei montane (în prezent se operează oficial cu 4 delimitări: PNDR, SDTR, Ministerul Turismului, Convenția Carpatică)
 - ❖ Actualizarea analizei economico-sociale a zonei montane
 - ❖ Elaborarea strategiei de dezvoltare durabilă a zonei montane
 - ❖ Definitivarea cadrului legislativ privind “produsul montan” (ordin de ministru)

- Principalele activități economice în zonele montane sunt legate de valorificarea resurselor locale, și anume:
 - resursele forestiere;
 - resursele de pajiști naturale, ceea ce poate dezvolta creșterea animalelor, în special taurinele și ovinele;
 - resursele de substanțe minerale utile (mangan, sulf, fier, uraniu, alte substanțe);
 - resurse de ape minerale;
- turismul, ca rezultat al cadrului natural deosebit de pitoresc, cu condiții prielnice practicării sporturilor de iarnă

Tipuri de turism “de succes” in mediul Rural:

- Agroturism Turism cultural
- Ecoturism Turism activ





Initiation in horse back riding



Mountain biking in the Carpathian Mountains

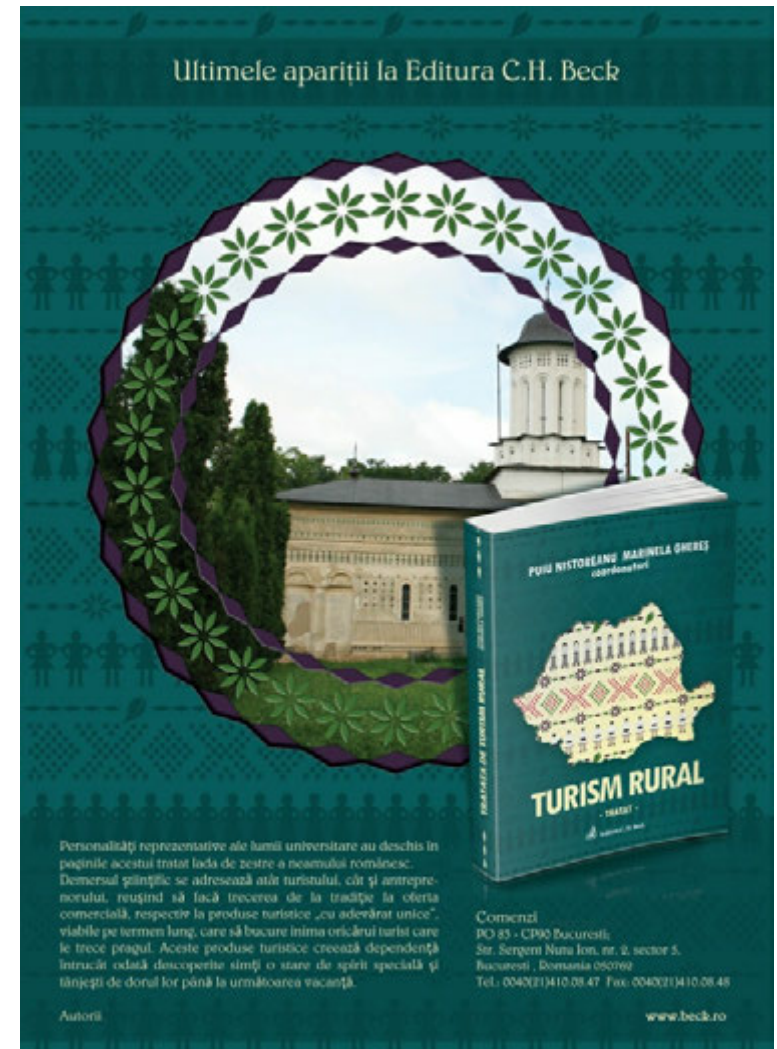
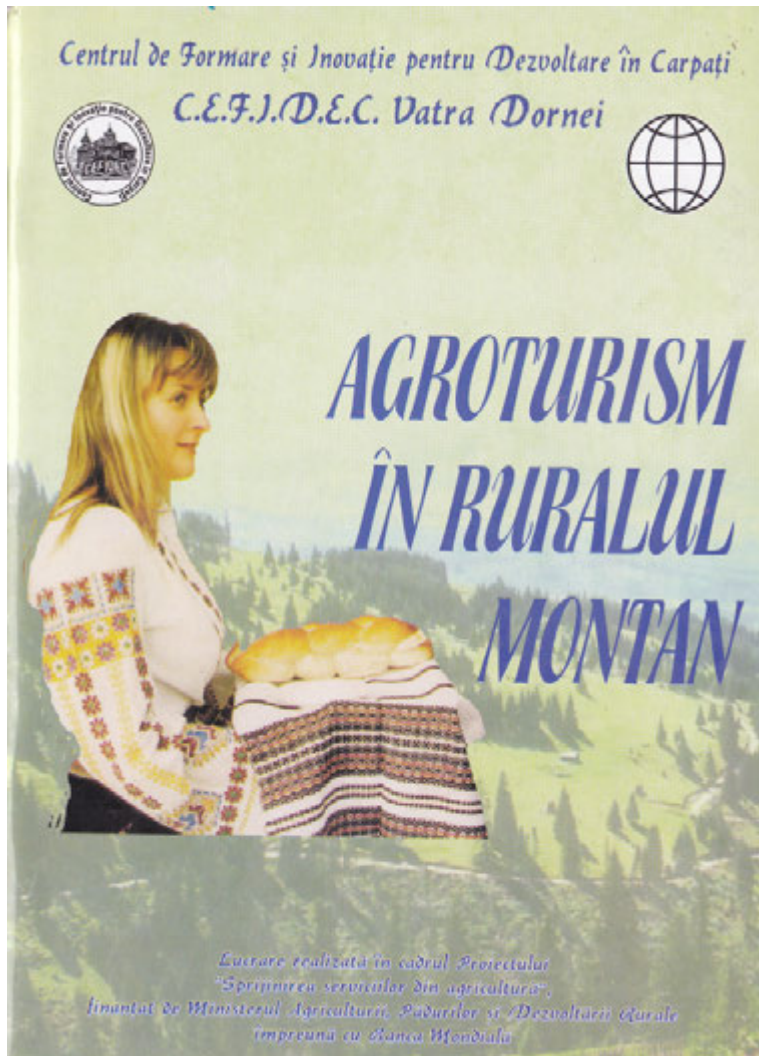


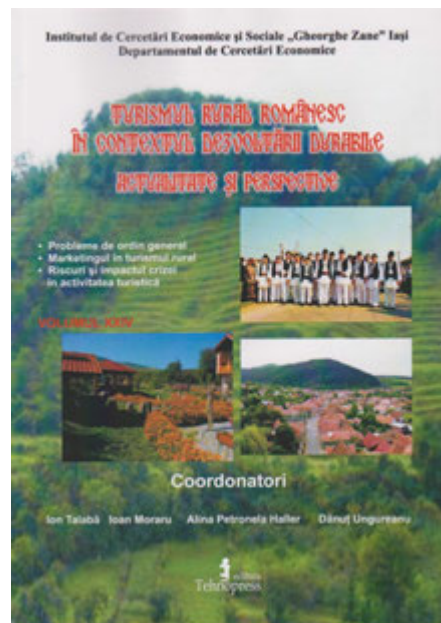
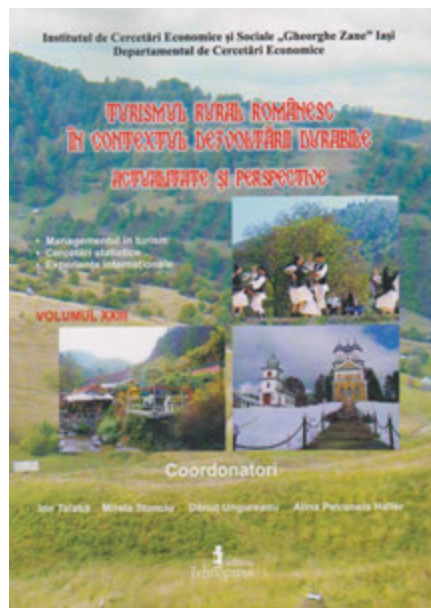
River - rafting on Bistrita River (Dorna Basin - Northern Romania)



Initiation in horse back riding

www.beck.ro





A scenic view of a mountain valley. The foreground is a lush green field with a small wooden house with a red roof. The middle ground is dominated by a dense forest of evergreen trees. In the background, more forested hills are visible under a clear sky. The text "Vă mulțumesc!" is overlaid on the left side of the image.

Vă mulțumesc!